

De vergelijking, door sommige leden gemaakt, van de overnemingsom van den Bataviaschen Oosterspoorweg, die „naar de meest voordeelige berekening op meer dan f 50 000 per kilometer” zou neerkomen, met *geraamde* aanlegssommen van eenige geprojecteerde lijnen, heeft slechts betrekkelijke waarde. Blijkens de van Regeeringswege uitgegeven „Statistiek van het vervoer op de spoorwegen en stoomtramwegen in Nederlandsch-Indië in 1896”, bladz. 6, bedroeg einde 1896 het aanlegkapitaal per kilometer:

van de Staatsspoorwegen op Java, oosterlijnen . f	73 033
westerlijnen .	90 038
gemiddeld . . f	81 715
Staatsspoorweg ter Sumatra's Westkust	94 060
Ned.-Indische spoorweg:	
Samarang-Vorstenlanden . . f	99 125
Batavia-Buitenzorg	68 434
	<hr/>
	92 550
Bataviasche Oosterspoorwegmaatschappij (tot Kedong Gedé)	56 332
Deli-Spoorwegmaatschappij	68 682
De nu voorgestelde overneming (tot Krawang) zou komen te staan op (63 K.M. f 4 429 000)	70 300

3. De Bataviasche Oosterspoorwegmaatschappij heeft zich bij de onderhandelingen omtrent den aankoop harer lijn dadelijk op het standpunt gesteld dat zij, gewend zelfstandig te handelen ten opzichte van haar crediteuren en haar personeel, die taak niet uit handen wenschte te geven, of daarop controle wenschte toe laten van Regeeringswege bij gelegenheid van hare vrijwillige liquidatie. Zij is voornemens hare plichten getrouw na te komen tot het laatste toe en niet het minst ten opzichte van haar personeel.

Bij den aanvang der onderhandelingen heeft zij dat standpunt ingenomen en ook nu, de ondergeteekende heeft zich er van vergewist, wenscht zij er niet af te gaan en evenmin hare plannen openbaar te maken. Hij heeft geen enkele reden de goede bedoelingen der maatschappij te wantrouwen en aan te dringen op het uitoefenen eener contrôle, die hij niet noodzakelijk achten die de maatschappij meent niet te kunnen aannemen.

De Minister van Koloniën,
CREMER.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld den 7den Juni 1898.

WELT.
PIJNACKER HORDIJK.
NEBBENS STERLING.
VAN ASCH VAN WIJCK
RÖELL.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over
het ontwerp van wet tot het aangaan eener geldleening
ten laste van den Staat. (178)

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

Algemeene beschouwingen.

Met instemming hebben de ondergeteekenden kennis genomen van het betoog, voorkomende in het Voorloopig Verslag, strekkende om aan te toonen, dat de voorgestelde leening noodzakelijk is. Over de vraag, of het beter ware geweest reeds vroeger een wetsontwerp, als het thans aangeboden, aanhangig te maken, kan verschillend worden geoordeeld. De ondergeteekenden waren van meening, dat overhaasting in dezen te ontraden was, ook scheen de toestand der geldmarkt hun eenige maanden geleden niet van dien aard, dat een gunstig resultaat zich liet verwachten.

Een nauwkeurige berekening van de rente die de vlottende schuld gekost heeft, zou meer tijd kosten dan thans beschikbaar is. De uitkomst dezer berekening, wat de laatste 12 maanden betreft, kan echter geen andere zijn, dan dat die rente ongeveer 3 percent in het jaar heeft bedragen.

Het ligt in de bedoeling spoedig tot de uitgifte der leening over te gaan. De nu bestaande ruimte van kapitaal op de geldmarkt geeft daartoe van zelf aanleiding.

Over de vraag in hoeverre de noodzakelijkheid der leening is ontstaan door publieke werken of door andere uitgaven, zou men lang kunnen twisten. Het is even zeker, dat de publieke werken uit de gewone inkomsten bestreden hadden kunnen worden indien de andere uitgaven, in het Verslag bedoeld, achterwege waren gebleven, als dat die andere uitgaven geen leening zouden hebben noodig gemaakt, indien geen publieke werken waren uitgevoerd.

2. In strijd met hetgeen door sommige leden werd betoogd, kunnen de ondergeteekenden niet toegeven, dat de leening het bedrag van 50 miljoen mag overschrijden, indien vóór hare uitgifte het ontwerp betreffende den spoorweg Batavia—Krawang niet tot wet is verheven. De Regeering acht zich gebonden door hare verklaringen tegenover de Tweede Kamer.

Het was den ondergeteekenden aangenaam te bespeuren, dat ook die leden, die in het algemeen bezwaar hebben om de Regeering vrij te laten in de bepaling van den koers van uitgifte, in dit geval die vrijheid niet wenschen aan banden te leggen. zij het dan ook dat zij daardoor geen precedent gesteld willen zien, waarop de Regeering zich later zou kunnen beroepen.

Deze leening vast te knoopen aan de Nederlandsch-Indische Staatsspoorwegen zou den ondergeteekenden niet aanbevelenswaardig schijnen. Tot verpanding van inkomsten pleegt een Staat, wiens krediet hoog is aangeschreven, niet over te gaan.

3. Het oogenblik om in uitvoerige beschouwingen te treden over de Indische financiën zal daar zijn, wanneer de Indische begrooting voor 1899 aan de orde komt.

De tweede ondergeteekende kan de verzekering geven, dat de toestand dier financiën hem met den meesten ernst bezig houdt. Aan de toezegging, waarvan het verslag melding maakt, zal hij gevolg geven, en, naar hij hoopt, op zoodanige wijze, dat daarbij de fouten worden vermeden, waartegen het verslag zoo volkomen terecht waarschuwt. Ook hoopt hij dat de omstandigheden inkrimping zullen toelaten van in de laatste jaren belangrijk gestegen uitgaven; is dit zoo, dan zal met kracht naar beperking worden gestreefd.

Gevraagd werd, of de nieuwe regeling der tarieven van invoerrechten in Oost-Sumatra en Lombok bereids tot stand is gekomen, en zoo ja, met welken datum die zal ingaan. Hierop kan geantwoord worden, dat de herziening der beide tarieven haar beslag heeft gekregen en in werking is getreden, voor de Oostkust van Sumatra op 1 Juni jl. en voor Lombok op 1 Mei jl.

De inlijving bij het tolgebied van de Minahassa met de Sangi- en Talanteilanden en de noordkust van Celebes heeft mede met ingang van 1 Juni jl. haar beslag gekregen.

Ten aanzien der ontwerp-mijnwet meent de tweede ondergeteekende te moeten verklaren, dat indien bij de wettelijke regeling van het mijnwezen het fiscale belang van de schatkist te veel op den voorgrond werd gesteld, het hoofddoel dier re-

22ste VERGADERING. — 8 JUNI 1898.

geling zou worden gemist en daardoor ten slotte het fiscale belang zelf slecht zou worden gediend. Hij neemt voorts de vrijheid met betrekking tot dit punt naar de Memorie van Toelichting der Ontwerp-Mijnwet te verwijzen.

De meening van enkele leden, dat indien er opnieuw batige sloten kwamen, Nederland die zonder bezwaar tot zich zou kunnen nemen, vindt bij de ondergeteekenden geen instemming.

Bij de bespreking der uitgaven voor Marine wordt ten onrechte door sommige leden beweerd, dat het auxiliair eskader gedurende het verblijf in Indië (met uitzondering van de steenkool) voor rekening van Nederland wordt uitgerust. Ingevolge het Koninklijk besluit van 27 Juli 1896 n. 22 (*Staatsblad* n. 141) komen sedert 1 Januari 1897 alle uitgaven voor suppletie van den voorraad victualien, steenkolen, krijgs- en andere behoeften, die van het periodiek dokken, schoonmaken en schilderen, benevens de vaste en zeetractementen, soldijen en toelagen, de kosten van vervoer, voeding en verpleging van het op de schepen van het auxiliair eskader dienend personeel ten laste van Indië, van het oogenblik, dat de bodems onder het opperbevel van den Gouverneur-Generaal staan.

4. Met verwondering werd kennis genomen van de bewering, dat de laatste uitgifte van schatkistpromessen geen gunstig gevolg zou hebben opgeleverd. Gevraagd was f 2 000 000, ingeschreven is ruim f 5 000 000, terwijl het gevraagde bedrag is gegund tot eene rente van 2.83 percent in het jaar. (Naar Bank-usance berekend 2.74 percent.) Deze uitkomst is volkomen bevredigend.

De reden, waarom in de laatste maanden meer een beroep op de geldmarkt dan op de Nederlandsche Bank is gedaan, ligt niet daarin, dat den eersten ondergeteekende het geldelijk voordeel zou zijn ontgaan, dat voor de schatkist uit verhooging van het opereerend kapitaal der Bank ontspruit. Zij is hierin gelegen, dat bij hem principieele bedenkingen bestaan tegen een overmatige plaatsing van schatkistpapier bij deze instelling.

De artikelen van het wetsontwerp.

Art. 1. Het zou evenmin noodig als wenschelijk zijn voor de couponbetaling dezer schuld andere datums te kiezen dan die welke voor de bestaande 3 percents schuld zijn vastgesteld.

Art. 2. Een kortere termijn van aflossing zou een te zwaren druk hebben gelegd op de Indische begroting. De nu gekozen scheen den ondergeteekenden alleszins verdedigbaar.

De omschrijving der regeling is woordelijk dezelfde als de bij vroegere gelegenheden gebezigde. Nooit gaf zij aanleiding tot misverstand.

Art. 4. Toekenning van een provisie kan bezwaarlijk een verouderd hulpmiddel worden geacht. Het is onmisbaar om de leening te doen slagen. En de provisie lager te stellen dan $\frac{1}{4}$ percent zou niet wenschelijk zijn.

Wordt echter de leening aan een consortium gegund, zoo komt geen provisie ten laste van den Staat.

De noodzakelijkheid om bevoegdheid te geven tot betaling der belastingen in coupons is tot dusverre niet gebleken. Het zou ook niet wenschelijk zijn daartoe over te gaan, omdat de ontvangers, indien uitlotingen hadden plaats gehad, allicht coupons zouden aannemen die niet meer geldig waren.

De Minister van Financiën,
PIERSON.

De Minister van Koloniën,
CREMER.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 6 Juni 1898.

WELT.
PIJNACKER HORDIJK.
NEBBENS STERLING.
VAN ASCH VAN WIJCK.
RÖELL.

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPOORTEURS over het ontwerp van wet tot definitieve vaststelling van hoofdstuk VI der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1898. (150)

Het afdeelingsonderzoek van dit wetsontwerp heeft de navolgende uitkomsten gehad.

De groote meerderheid der leden, die aan het afdeelingsonderzoek deel namen, wenschten zich bij het onderzoek van deze begroting te onthouden van algemeene beschouwingen omtrent het materieel der zeemacht en het beleid van den Minister, omdat zij meenden dat daartoe betere gelegenheid zoude bestaan bij de behandeling van de suppletoire begroting tot aanschaffing van nieuw materieel, waarbij de Minister zijne inzichten en plannen omtrent de verdediging van Nederland en van de koloniën ontvouwt. Deze begroting meende men meer te moeten beschouwen als eene aanvullingswet.

Omtrent het nieuw aan te bouwen schip wenschten vele leden dan ook eene afwachtende houding aan te nemen en hunne stem te reserveeren totdat het ontwerp betreffende dien aanbouw deze Kamer bereikt zal hebben. Eenige voegden hieraan toe, dat naar hun oordeel ons regeeringsbeleid in Indië er meer op gericht moet zijn om onze kracht te vinden in eene vrije handels- en nijverheidspolitiek en een bestuur dat de inboorlingen tot rust en tevredenheid stemt, dan in de sterkte eener daar aanwezige zeemacht.

Niettemin wenschten eenige leden reeds thans hunne ingenomenheid te betuigen met de beginselen, zooals die in de gewisselde stukken door den Minister worden uiteengezet omtrent de verdediging van Indië. Zij waren dan ook ingenomen met het optreden van dezen bewindsman en verklaarden zich bereid gelden toe staan voor een nieuw schip, om lat wij vaardig en gereed moeten zijn tot verweer, vooral in de tegenwoordige omstandigheden, en wij daartoe de vloot hebben te verbeteren en te versterken.

Enkele leden hadden met voldoening gezien, dat het aan te bouwen schip, evenals bij andere zeemogendheden, zowel voor diensten hier als in de koloniën bestemd zal zijn. Die voldoening werd niet gedeeld door andere, die bezwaren hadden tegen schepen „à double usage”.

Een lid keurde het af, dat de Minister bij eene aan deze begroting toegevoegde suppletoire begroting wilde doen beslissen omtrent het beginsel, dat de organisatie van het materieel zal beheerschen. Naar zijn oordeel ware het beter geweest dat te doen bij eene aan de begroting voor 1899 toe te voegen suppletoire begroting en deze definitieve begroting als credietwet te behandelen. Bezorgdheid voor voortdurende werkzaamheden op 's Rijks werf achtte het lid, dat deze opmerking maakte, geen voldoende reden voor 's Ministers wijze van handelen.

In eene afdeeling werd 's Ministers beleid nader ter sprake gebracht. Met voldoening werd door sommigen gewezen op de uiting des Ministers in de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer, dat voor handhaving van ons gezag in den Indischen archipel en voor de verdediging onzer rechten en belangen aldaar, ook zwaarder bewapende en beschermde schepen dan die van het type *Holland* tot het Indisch eskader moeten behooren. Zij keurden dit goed, minder uit vrees voor een aanval op Java, welke naar hun oordeel niet zoozeer te duchten is, vooral wanneer men de bevolking op zijne hand heeft, dan wel voor de handhaving der neutraliteit en tegen molest van enkele groote gepantserde kruisers.

In verband met de meening des Ministers, dat gepantserde schepen meer gevechtswaarde hebben dan kruisers, verheugden zich deze leden in de bevestigende beantwoording zijnerzijds van de vraag, of met de krachtige schepen, bedoeld sub a van art. 2 van het Koninklijk besluit van 27 Juli 1896 n. 141, nevens pantserdekschepen ook pantserschepen worden bedoeld. Zij juichten daarom in het algemeen, zonder in technische beschouwingen te willentreden, den bouw van het nieuwe pantserschip toe.

Er verlopen echter nog minstens twee jaren vóórdat dit schip gereed is en reeds nu achten zij versterking der maritieme kracht in de koloniën noodig met het oog op den politieken